

Луѓе, растенија и Преспа - Работа на „ПреспаНет“ на типовите на живеалишта

„ПреспаНет“ во последните неколку години напорно работеше за да дознае повеќе за преспанскиот слив, картирајќи ги посебните типови на живеалишта околу езерото и споделувајќи го знаењето со националните паркови и со управителите на заштитените подрачја. Веќе започнаа напори да се обноват некои од витално значајните места и да се даде поттик за биолошката разновидност, особено во евовите шуми во паркот на природата „Езерани“.

Видовите живеалишта, исто така, беа дел од нашите едукативни програми и активности за млади, со посебна програма за екологијата на дивите растенија и нивната важност. Во меѓувреме, програмата „Дивата страна на Преспа“ ги привлече тинејџерите од Ресен на терен, со љубов за природата и желба да се приклучат на нашите волонтерски тимови.

Живеалиштата се од суштинско значење поради многу причини, но можеби најмногу од сè затоа што тие секогаш се нечиј дом, без оглед на тоа дали се животни или растенија, инсекти или птици, па дури и за луѓето – и сите ние можеме да се согласиме дека нема ништо поважно од дом!

Посебни места и типови на живеалишта во Преспа

Сите знаеме дека Преспа е исклучителна поради многу нешта, па тоа не е различно и кога станува збор за видовите живеалишта чиишто дом е таа. Централна Европа – како и на нејзиниот геолошки, што значи дека многу ја имаме поради езерата и големата разлика во височината помеѓу езерата и планинските врвови, не е ни чудно што имаме широк спектар на типови на живеалишта. Некои од нив може да се најдат во сите три земји што ги делат езерата, додека други се специфични за различни делови од регионот, во зависност од специфичните услови што постојат.

На картата може да видите некои од најинтересните типови на живеалишта што ги има во секоја од трите земји што го делат Преспанско Езеро и некои од прекрасните видови што може да се најдат во нив. Доколку сакате, можете да ги споделите и вашите омилени места и растенија со нас на социјалните мрежи, користејќи ја ознаката #prespantraces!

Да погледнеме подлабоко – тип на живеалиште

Сепак, за целите на истражување и картирање на местата што видовите ги користат за храна и како дом, истражувањето само различните видови растенија што растат на одредено место и ги класифицираат различните комбинации од тие видови. Таквите комбинации ги нарекуваме типови на живеалишта, кои, пак, не можат да стануваат збор. Тоа е така затоа што различните видови растенија имаат потреба од различни услови за раст и затоа одредени комбинации и нивниот најчесто се наоѓаат заедно во т.н. растителни заедници – току такавите комбинации од видови ботаничарите (потошно, фитоценолозите) може да ни ги одредат како типови на живеалишта. Кога даден тип на живеалиште е важен за природата и за луѓето, тогаш тој најчесто е заштитен со национални, европски или меѓународни закони. Токму тоа е улогата и на мрежата на Европската Унија „Натура 2000“.

Најважните типови на живеалишта имаат особено значајни растителни заедници препознани според реткоста на видовите или, пак, нивната мала бројност поради настанати и нанесени промени во пределот. Според мрежата на ЕУ „Натура 2000“, најважните типови на живеалишта се познати како „приоритетни типови на живеалишта“ и се присутни во сите три дела од преспанскиот езерски басен. Растенијата и живеалиштата немаат само нивна вредност. Напротив, луѓето особено ги вреднуваат живеалиштата каде што можат да најдат состојки за нивниот следен оброк, тајните места каде што наоѓаат лековити растенија, природни патеки каде што се рекреираат или, пак, наоѓаат инспирација, како и омилените зелени чистини каде што може да истражуваат и играат децата.

Живеалишта

Местата каде природата е дома

Живеалишта

Местата каде природата е дома

prespaNET
A NETWORK OF ENVIRONMENTAL VOICES FOR PRESPE

prespaNET
A NETWORK OF ENVIRONMENTAL VOICES FOR PRESPE

PONT
PROTECTED NATURAL TERRITORIES

AAGE V. JENSEN
CHARITY FOUNDATION

EURO NATUR

Оваа карта покажува некои од нашите омилени места во Преспа и видовите што може да се најдат таму – ви препорачуваме да посетите некои од нив и да го споделите вашето искуство на [#presaplantplaces!](#)

Фојата може да се најде на сите три страни на Преспа цветајќи на сувиот варовник на западната страна на сливот. Постојат неколку насади на прекрасни древни дрвја, особено покрај црквата „Св. Ѓорѓија“ во грчкиот дел на Преспа и на островот Голем Град во Преспанското Езеро. Голем Град, исто така, е дом на стотици шумски желки, од кои мажјаците ги надбројуваат женките во сооднос 10:1, додека фоите се одлични домаќини за гнездење на големиот корморан.

Околу источната страна на Преспанското Езеро во Северна Македонија и на теснецот помеѓу двете Преспански Езера во Грција лежи појасот „Панонски степски песочници“, кој е приоритетно живеалиште според ЕУ поради неговата реткост. Овој песочен пејзаж е покриен со боја во пролет и во лето и, меѓу другото, претставува дом на ендемично растение на Балканскиот Полуостров, фривалдскиевото плускавче (*Silene frivaldszkyana*), кое цвета од јуни до септември.

Низ целиот прекуграничен басен може да се сретне друг вид приоритетно живеалиште според ЕУ, евлови шуми, со фрагменти во албанскиот дел на Мала Преспа, потокот Микролимни во Грција, како и во македонскиот парк на природата „Езерани“ каде сè уште може да се сретнат стари состоини. Традиционално, во Северна Македонија евловите дрвја се користеле за изградба на мебел. Денес бројот на *Alnus glutinosa*, за жал, е во опаѓање како резултат на прекумерната сеча за да се добијат нови земјоделски површини, но и за да се користи како огревно дрво. ПреспаНет го обновува овој шумски тип користејќи семиња собрани во „Езерани“, за кои се надеваме дека ќе го сочуваат и рашират генетскиот диверзитет на овие значајни стари дрвја.

Пред посета на опишаните локалитети, за дополнителни информации обратете се во канцеларијата на локаниот „ПреспаНет“ партнер.

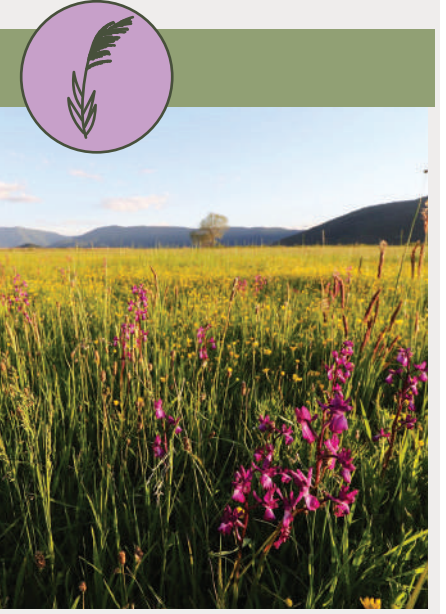
ППНЕА (АЛ)
(0355) 562 8954
contact@ppnea.org

СПП (ГР)
(0030) 23850 51211
spp@line.gr

МЕД (МК)
(0389) 2 2402 773
contact@mes.org.mk

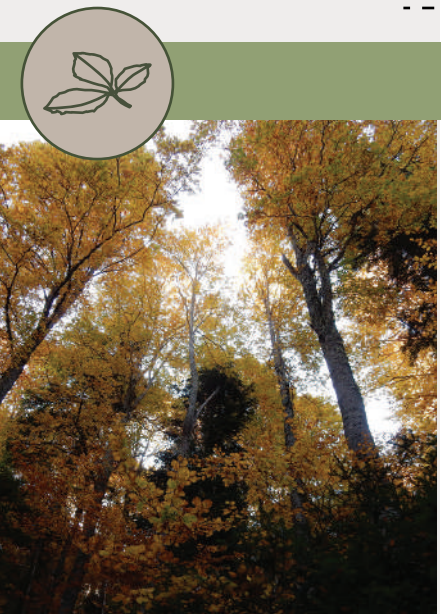
Преспа е дом на неверојатен спектар влажни живеалишта околу езерата, со огромни густе појаси на трска од сите три страни. Во Грција овие појаси на трска се дом на ретки водни птици, како што се малиот корморан, многу видови чапји и црниот кожувар, како и најголемата колонија на кадроглави пеликани во светот. Со скоро трометарски распон на крилјата, овие птици се глетка за уживање кога прелетуваат над трската.

Карпите околу езерото, иако се претежно без вегетација, претставуваат дом на ивичестиот гуштер, кој обично се наоѓа на јадранскиот и на јонскиот брег на Балканскиот Полуостров. Оценет е како загрозен вид на Националната црвена листа на видови во Северна Македонија поради релативната изолација. Богатата црвена боја на stomакот го прави интересен за набљудување.

Планините околу езерата се дом на високи букови шуми, особено на источната страна на сливот и на падините на Сува Гора во Албанија, каде што се преплетуваат со македонски и со сребрени ели. Во лето овие шуми се ладни и прошарани со сонце преку лисјата од бука, совршени за бегство од топлината.

Високо над езерата, планините во Преспа се покриени со пасишта. Субалпските ливади на источните гранитни врвови се палета на разнобојни диве цвеќиња кон крајот на пролетта и почетокот на летото, кои привлекуваат голем број разновидни пеперутки. Нивните двојници на карстните височини на западната страна на басенот, исто така, се богати, а тука се собира и добропознатиот планински чај.

